2. ЦЕЛИ И ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОД РАБОТИЛНИЦИТЕ

Контекст: Усогласеност на националните обврски со ЕУ ЕТС

Како земја кандидат за членство во Европската Унија, Република Северна Македонија има обврска да го усогласи своето законодавство со правото на Унијата во областа на климатската акција, вклучително и со Европскиот систем за тргување со емисии (EU ETS), утврден со Директивата 2003/87/ЕК, кој претставува клучен инструмент на климатската политика на ЕУ.

За операторите на инсталации што спаѓаат во опфатот на активностите од Анекс I на Директивата 2003/87/ЕК, при што вклучувањето се утврдува врз основа на специфични прагови дефинирани по дејности (на пример, капацитет или производствен обем), произлегува обврска за навремена подготовка за исполнување на новите регулаторни барања.

Предлог-законот за климатска акција воспоставува основа за правна рамка што ги уредува мониторингот и известувањето за емисиите на стакленички гасови од стационарни инсталации, како и системот за нивна верификација и акредитација, како неопходен предуслов за воведување на јаглероден надоместок на национално ниво.

За таа цел, Министерството за животна средина и просторно планирање, со поддршка на проектот „Имплементација на приоритетни акции во секторот за климатска акција" организира серија тематски работилници наменети за операторите на инсталации, со цел запознавање со новите обврски и подготовка за нивна практична примена.

Во контекст на Реформската агенда, работилниците придонесуваат кон исполнување на преземените обврски преку фокус на следните приоритетни области:

• воспоставување на правна рамка преку подготвениот, но сè уште неусвоен Закон за климатска акција,

• усогласување на националното со законодавството на Европската Унија преку подготовка и усвојување на подзаконска рамка за мониторинг и известување за емисиите од

2. QËLLIMET DHE REZULTATET E PRITSHME NGA PUNËTORITË

Kontekst: Harmonizimi i obligimeve kombëtare me EU ETS (Sistemi i Tregtimit të Emetimeve të BE-së)

Si vend kandidat për anëtarësim në Bashkimin Evropian, Republika e Maqedonisë së Veriut ka për obligim që të harmonizojë legjislacionin e saj me të drejtën e Bashkimit në fushën e veprimit klimatik, përfshirë Sistemin Evropian të Tregtimit të Emetimeve (EU ETS), të përcaktuar me Direktivën 2003/87/KE, i cili përbën një instrument kyç të politikës klimatike të BE-së.

Për operatorët e instalimeve që bien në fushëveprimin e aktiviteteve të Aneksit I të Direktivës 2003/87/KE, ku përfshirja përcaktohet në bazë të pragjeve specifike të definuara sipas veprimtarive (p.sh. kapaciteti ose vëllimi i prodhimit), lind detyrimi për përgatitje në kohë për përmbushjen e kërkesave të reja rregullatore.

Projektligji për veprim klimatik vendos bazën për një kornizë ligjore që rregullon monitorimin dhe raportimin e emetimeve të gazeve serrë nga instalimet stacionare, si dhe sistemin e verifikimit dhe akreditimit të tyre, si parakusht i domosdoshëm për vendosjen e një mekanizmi të kompensimit të karbonit në nivel kombëtar.

Për këtë qëllim, Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, me mbështetjen e projektit "Implementimi i Veprimeve Prioritare në Sektorin e Veprimit Klimatik", organizon një seri punëtorish tematike të destinuara për operatorët e instalimeve, me qëllim njohjen e tyre me detyrimet e reja dhe përgatitjen për zbatimin e tyre praktik.

Në kontekstin e Agjendës së Reformës, punëtoritë kontribuojnë në përmbushjen e detyrimeve të ndërmarra duke u përqendruar në fushat e mëposhtme prioritare:

• krijimin e kuadrit ligjor përmes Ligjit të përgatitur, por ende të pamiratuar për Veprimin Klimatik,

• harmonizimin e legjislacionit kombëtar me atë të Bashkimit Evropian përmes përgatitjes dhe miratimit të kuadrit nënligjor për monitorimin dhe raportimin e emetimeve nga instalimet stacionare,

стационарни инсталации, верификација и акредитација,
• зајакнување на институционалните и техничките капацитети преку обуки на административниот кадар и приватниот сектор за спроведување на обврските што произлегуваат од предлог-Законот и подзаконските акти.
Дополнително, работилниците имаат за цел:
• подобрување на разбирањето на националната правна рамка за климатска акција и јасно дефинирање на секторските надлежности,
• зајакнување на капацитетите на институциите за спроведување на обврските од Реформската агенда,
• појаснување на улогите, одговорностите, роковите и процедурите за доставување на верификувани извештаи од стационарните инсталации во рамки на мониторинг и известување за емисиите од стационарни инсталации, верификација и акредитација,
• подготовка на енергетскиот и индустрискиот сектор за практична примена на обврските поврзани со мониторинг и известување за емисиите од стационарни инсталации, верификација и акредитација.

Клучни цели на работилниците

1. Правно усогласување со ЕУ ЕТС

Воспоставување функционална правна рамка за рамка за мониторинг и известување за емисиите од стационарни инсталации, верификација и акредитација, компатибилна со барањата на ЕУ ЕТС согласно Директивата 2003/87/ЕС, која овозможува прецизно следење, известување и верификација на емисиите на стакленички гасови од стационарни инсталации.
Компаниите и инсталациите што подлежат на EU ETS се утврдени согласно Анекс I од Директивата 2003/87/ЕС (EU ETS Directive), кој ги дефинира опфатените активности и прагови на емисии. Анекс I е достапен во рамки на официјалната ЕУ ЕТС Директива на EUR-Lex (**https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02003L0087-20240301**).

2. Дефинирање на обврските за инсталациите

Јасно дефинирање на должностите на операторите во однос на:

- апплицирање за дозволи за емисии на стакленички гасови,

verifikimin dhe akreditimin,
• forcimin e kapaciteteve institucionale dhe teknike përmes trajnimit të stafit administrativ dhe sektorit privat për zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga projektligji dhe aktet nënligjore.
Për më tepër, punëtoritë kanë për qëllim:
• përmirësimin e kuptimit të kornizës ligjore kombëtare për veprim klimatik dhe përcaktimin e qartë të kompetencave sektoriale,
• forcimin e kapaciteteve të institucioneve për zbatimin e obligimeve nga Agjenda e Reformave,
• sqarimin e roleve, përgjegjësive, afateve dhe procedurave për dorëzimin e raporteve të verifikuara nga instalimet stacionare në kuadër të monitorimit dhe raportimit të emetimeve nga instalimet stacionare, verifikimit dhe akreditimit,
• përgatitjen e sektorit energjetik dhe industrial për zbatimin praktik të obligimeve lidhur me monitorimin dhe raportimin e emetimeve nga instalimet stacionare, verifikimin dhe akreditimin.

Qëllimet kryesore të punëtorive

1. Harmonizimi ligjor me ЕУ ЕТС

Themelimi i një kornize ligjore funksionale për monitorimin dhe raportimin e emetimeve nga instalimet stacionare, verifikimin dhe akreditimin, të harmonizuar me kërkesat e EU ETS sipas Direktivës 2003/87/KE, e cila mundëson monitorim, raportim dhe verifikim të saktë të emetimeve të gazeve serrë nga instalimet stacionare. Kompanitë dhe instalimet që i nënshtrohen EU ETS përcaktohen sipas Aneksit I të Direktivës 2003/87/KE (EU ETS Directive), e cila definon aktivitetet e përfshira dhe pragjet e emetimeve. Aneksi I është e disponueshme në kuadër të Direktivës zyrtare të EU ETS në EUR-Lex. (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02003L0087-20240301

2. Përcaktimi i obligimeve për instalimet

Përcaktim i qartë i detyrave të operatorëve lidhur me:

- aplikimin për leje për emetimet e gazeve serrë,
- përgatitjen e planeve të monitorimit,
- përgatitjen e raporteve vjetore për emetimet e gazeve serrë nga instalimi,
- verifikimin e raporteve vjetore nga trupa të akredituara.

- изработка на планови за мониторинг,
- изработка на годишни извештаи за емисиите на стакленички гасови од инсталацијата,
- верификација на годишните извештаи од страна на акредитирани тела

3. Практична примена

Пренесување на барањата од законодавството на ЕУ, имплементирани во националната регулатива, во практични упатства и формулари што им се на располагање на операторите на стационарни инсталации

Очекувани резултати

• ***Зајакнување на капацитетите:*** Подготвителна обука на операторите на стационарните инсталации за аплицирање за дозвола за стакленички гасови, како и за користење на пропишаните обрасци за план за мониторинг и за годишен извештај за емисиите на стакленички гасови

• ***Транспарентен систем за мониторинг и известување за емисиите од стационарни инсталации, верификација и акредитација:*** Јасно дефинирани улоги, одговорности и рокови за сите засегнати страни

• ***Исполнување на обврските од Реформската агенда***: Напредок во климатската акција и забрзување на процесот евроинтеграциите, како и потврда на подготвеноста на земјата во исполнување на преземените реформските обврски

• ***Подготовка на енергетскиот и индустрискиот сектор за идните трошоци од јаглеродниот надоместок:*** Разграничување на EU ETS (Европскиот систем за тргување со емисии) и CBAM (Механизмот за јаглеродно гранично прилагодување) и навремено прилагодување кон претстојните законски обврски.

•***Продлабочена меѓуинституционална соработка:*** Планирање на следните чекори за воведување на јаглероден надоместок на национално ниво и подготовка на систем за негово спроведување, преку понатамошно развивање на соодветна институционална и регулаторна рамка.

3. Zbatimi praktik

Transpozimi i kërkesave të legjislacionit të BE-së, të implementuara në rregullativën kombëtare, në udhëzime dhe formularë praktikë që u vihen në dispozicion operatorëve të instalimeve stacionare.

Rezultatet e pritshme

• **Forcimi i kapaciteteve:** Trajnim përgatitor i operatorëve të instalimeve stacionare për aplikim për leje për emetimet e gazeve serrë, si dhe për përdorimin e formularëve të përcaktuar për planin e monitorimit dhe për raportin vjetor të emetimeve të gazeve serrë.

• **Sistem transparent për monitorimin dhe raportimin e emetimeve nga instalimet stacionare, verifikimin dhe akreditimin:** Përcaktim i qartë i roleve, përgjegjësive dhe afateve për të gjitha palët e interesuara.

• **Përmbushja e obligimeve nga Agjenda e Reformave:** Progres në veprimin klimatik dhe përshpejtim i procesit të integrimit evropian, si dhe konfirmim i gatishmërisë së vendit për përmbushjen e obligimeve reformuese të ndërmarra.

• **Përgatitja e sektorit energjetik dhe industrial për kostot e ardhshme të mekanizmit të kompensimit të karbonit:** Përcaktimi i EU ETS (Sistemi Evropian i Tregtimit të Emetimeve) dhe CBAM (Mekanizmi i Rregullimit të Kufirit të Karbonit) dhe përshtatja në kohë me detyrimet e ardhshme ligjore.

• **Thellimi i bashkëpunimit ndërinstitucional:** Planifikim i hapave të ardhshëm për vendosjen e mekanizmit kombëtar të kompensimit të karbonit dhe përgatitje e sistemit për zbatimin e tij, përmes zhvillimit të mëtejshëm të kornizës përkatëse institucionale dhe rregullatore.